

## Haber-Yorum

### **Erdoğan'ın Yeni Finans Aracı! Onun Hakikati Nedir? Ve Sonuçları Nelerdir?**

#### **Haber:**

Hazine ve Maliye Bakanlığı, 20/12/2021 tarihinde Türkiye Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın, mudilerin varlıklarını Türk lirası cinsinden tutarak döviz tasarruflarından aynı düzeyde potansiyel kâr elde etmelerini sağlayacağını açıkladığı finansal aracın niteliğini ortaya koydu. Nitekim bu, mevduat sahibine, para yatırma ve çekme zamanı arasındaki dolar fiyatındaki farka ek olarak, döviz kurlarındaki dalgalanmalara maruz kalmamasını ve beyan edilen faiz getirilerini elde etmesini Lira olarak garanti ediyor. Ayrıca bankadaki Türk Lirası varlığının mevduat kazancı kur artışından yüksekse bu getiriyi elde edeceğini ama kur getirisi mevduat kazancının üstünde kalırsa aradaki farkın doğrudan vatandaşlara ödeneceğini ve üstelik bunun kazanç stopaj vergisinden de muaf tutulacağını açıkladı. Mevduat hesaplarının 3, 6, 9 ve 12 ay vadelerle açılabilceğini ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından asgari faiz oranının uygulandığını ifade etti. Mevduat bedelinin vadesinden önce çekilmesi durumunda, mevduat hesabı bir cari hesaba aktarılacak ve faiz artışını alma hakkı iptal edilecektir. (AA 21/12/2021). Anlaşılan bu karardan sonra lira hızla yükselmeye başlamış ve normal olmayan bir şey meydana gelmiştir.

#### **Yorum:**

Erdoğan'ın sözlerinde ve eylemlerinde bir çelişki ortaya çıkmaktadır. Zira hem faizle savaştığını söylüyor hem de birikimlerinden faiz kazanmaları için insanları bankaya para yatırmaya davet ediyor. Dolayısıyla bu süreç, daha önce paralarını bankalara yatırmaları için faiz oranının %24'e yükseltildiğinde olduğu gibi, insanların paralarını bankalara yatırmalarına yönelik bir dönüşür. Bu da reel ekonominin ihmal edilmesi ve işsizlik oranlarının artmasıyla sonuçlanacaktır. Sonra Lira tekrar düşecektir.

Erdoğan'ın asıl endişesi, biriken dış borçları döviz cinsinden ödemektir. Yani Kapitalist düşünceye göre ekonomik planına ulaşmak için faizle katlanan daha sonraki borçlar hariç acil borçları bile ödeyememektedir. Bu nedenle yeni finansal araçlarını açıklayarak insanların birikimlerini çekmek istemektedir. Zira resmi veriler, Türk lirasına olan güvensizlik nedeniyle yurt içi mevduatın yarısından fazlasının döviz ve altında olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca evlerde 280 milyar dolara denk gelen yaklaşık 5 ton altın bulunmaktadır. Erdoğan bu oyunla Türkiye ekonomisini kurtaracağını zannediyor. Oysa bu aracın yeni bir şey olmadığı bilinmektedir. Zira geçen on yıllarda bu yöntem uygulanmış, Lira kurtarılamamış, 2004 yılı sonunda bir milyon 797 bin lira seviyesine kadar çökmüş, 1/1/2005 tarihinden itibaren altı sıfırın atılmasına karar verilmiş ve böylece dolar 1,79 liraya eşitlenmiş ve uzun süre istikrar sağlanamamıştır. Nitekim 2013 yılından bu yana yaklaşık 448,4 milyar dolara ulaşan devasa borç ve anapara borcunun da 262.1 milyar dolar olması nedeniyle liranın değeri düşmeye başlamış, sigorta ödemelerinin yanı sıra faizle birlikte borçlar ikiye katlanmıştır. Böylece Türkiye'nin bir yıl içinde ödemesi gereken acil borçlar yaklaşık 168,7 milyar dolara ulaşmıştır. Bu da aylık 9 milyar dolarlık acil borçları ödemekten aciz kalındığını ortaya koymaktadır.

Para biriminin son zamanlarda değer kazanması gerçek değil, bir aldatmacadır. Zira 24/12/2021 Cuma günü Reuters'e konuşan 3 bankacının hesaplamalarına göre sadece bu haftanın ilk üç gününde Merkez Bankasının net döviz rezervleri 8,5 milyar dolar düşmüş ve Aralık ayında rezervlerdeki düşüşün yaklaşık 18 milyar dolar olduğunu eklemiştir. Dahası 23/12/2021 Perşembe günü aralarında üst düzey bir Türk yetkilinin de bulunduğu 4 bilgi kaynağı, Erdoğan'ın planını açıklamasının ardından devlet bankalarının bu hafta yoğun bir şekilde dolar sattıklarını aktarmışlardır. Türkler, büyük piyasa kazanımlarında çok az rolleri olduğunu gösteren resmi verilere göre Pazartesi ve Salı günleri dolar satmamışlardır. Bayilerin tahminleri de devletin piyasaya müdahalesinin bu hafta Merkez Bankası'na 8 milyar

dolardan fazlaya mal olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca dört kaynak ajansa, Türk bankalarının, yani Ziraat Bankası, Vakıf Bankası ve Halkbank'ın bu hafta lirayı desteklemek için dolar cinsinden aşırı satış yaptığını aktarmışlardır. Resmi verilere göre Merkez Bankası'nın rezervleri azalmış ve bayilerden biri ajansa yalnızca pazartesi ve salı günleri 6 milyar dolar düştüğünü söylemiştir. Ayrıca bir hükümet kaynağı ajansa, pazartesi ve salı günleri devlet bankalarının müdahalelerinin 3 milyar doları bulunduğunu söylerken diğer iki kaynak ise müdahalelerin yoğun olduğunu ve hafta sonuna doğru uzadığını söylemişlerdir.

Bu nedenle Türk ekonomisi, Lira durumu gerçekten düzeline kadar ani bir şekilde iyileşmeyecek ve insanlar, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın istediği gibi birikimlerini bankalara yatırmayacaklardır. Nitekim Lira, Ekim ayından önce düştüğü seviyeye geri dönüncüye kadar devlet bankaları tarafından piyasaya milyarlarca dolar enjekte edilmiştir. Dolayısıyla hükümetin fon enjeksiyonu geçici bir çare olup yakında Lira tekrar düşüşe geçecektir. Çünkü yeni paranın gelmediğini, bilakis Merkez Bankası'nın döviz cinsinden birikimlerinin önemli ölçüde düştüğünü görmekteyiz. Oysa bu fonlar borçları kapatmak için ödenmesi gerekiyordu. Ama bunlar, TL'yi geçici olarak kurtarmak ve insanları birikimlerini bankalara yatırmaya teşvik etmek amacıyla dış borçları ödemek için tekrar bankalara geri dönmek üzere piyasaya pompalanmıştır. Bu yüzden Türk rejiminin içinde döndüğü, kısır bir döngüdür. Zira bu uygulamalara olan güven eksikliği nedeniyle pek çok kişinin birikimlerini bankalara yatırmaması pek olası değildir. Nitekim bu, daha önce faiz değerinin %24'e yükseltildiği ve Bakanlıkların tefeci faiz elde etmek ve insanları birikimlerini Liraya yatırmaya ve sahip oldukları döviz ve altınları satmaya teşvik etmek için bankalara milyarlarca dolar yatırdıklarında meydana gelen duruma benzemektedir.

Görünen o ki tefeci faizin değerini geçtiğimiz aylarda %24'ten %14'e düşürmek bu planı uygulamak için olmuştur ki böylece insanlar eskisinden daha az tefeci faizi kazanmak için paralarını bankalara yatırırlar. Çünkü bu faiz oranı devlete çok şey kaybettirmiş, sorunu çözmemiş ve reel ekonominin faaliyetini sınırlandırmıştır.

Hakeza Erdoğan'ın, haram olduğu için faiz miktarını azaltma ve kademeli olarak ortadan kaldırma isteği noktasında pek hırslı olmadığı görünmektedir. Zira faizin çoğu da azı da haram olduğu için büyük bir günah olup yedi büyük günahlardan biridir. Ancak birikmiş borçlarını ödemek için insanların yabancı para ve altın cinsinden birikimlerini geri çekmeye çalışmaktadır. Zira zamanında ödeme yapılmadığı takdirde alacaklı taraflar, 2002'de Ecevit döneminde olduğu gibi Erdoğan'ı düşürüncüye kadar ona baskı yapmaya başlayacaklardır. Özellikle bu tarafların ekseriyeti Avrupalı olup Erdoğan'ın düşmesini ve Avrupa'ya sadık olanların gelmesini istemektedirler.

Başarılı olduğu iddia edilen ama başarısız olan Türkiye modeli işte budur. Dolayısıyla bu, yozlaşmış ve modernize edilmiş Kapitalizmin bir versiyonu olup ülkeyi faizli borçlarla doldurmakta ve onu tehlikeye atmaktadır. Ayrıca kafirler için müminler aleyhine bir yol kılmakta, müminleri harama sokmakta ve onları dinlerinden uzaklaştırmaktadır. Yöneticinin tek önemseddiği şey ise düşmemek için borçları ödemektir. Bu yüzden ekonomiyi yok etmekte, insanların paralarını çarçur etmekte, onları sıkıntılı bir hayatın içinde bırakmakta ve yirmi yıl boyunca yapageldiği gibi İslam'ı istiyormuş gibi laf cambazlıkları ile onları aldatmaktadır. O halde düşünüp öğüt alan yok mu!

**Hizb-ut Tahrir Merkezi Medya Ofisi İçin Yazan**

**Esad Mansur**